

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหาของข่าวที่ได้นำออกอากาศ และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีแหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทบุคคล

1.1 สัมภาษณ์แบบเจาะลึกบรรณาธิการข่าว ผู้สื่อข่าว ช่างภาพ ที่เดินทางไปทำข่าว กีฬาโอลิมปิก ที่เมืองแอตแลนต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับกีฬาในสื่อมวลชนแขนงอื่น โดยเลือกวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นแบบเปิดกว้าง เพื่อให้ได้แนวคิด วิธีการปฏิบัติงาน การติดตามและการคัดเลือกข่าวมานำเสนอ รวมทั้งความเห็นเกี่ยวกับข่าวกีฬาที่ถูกนำเสนอผ่านมุมมองของสื่อมวลชนแขนงอื่น โดยใช้การบันทึกเทปและจดข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความเป็นกันเอง และพูดคุยกันแบบพี่น้อง เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงสื่อสารมวลชนด้วยกัน

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3

- นายมานิช มงคลเจริญ บรรณาธิการข่าว

ผู้วิจัยติดต่อขอนัดสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยได้รับการแนะนำจาก คุณวิโรจน์ ประกอบพิบูล หน.แผนกข่าวเกษตร ช่อง 9 ซึ่งคุณมานิช ได้นัดพบกันที่สำนักข่าวไทย คุณมานิชได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิกของช่อง 3 โดยละเอียด ทั้งนี้เพราะคุณมานิชเป็นผู้หนึ่งที่ได้เดินทางไปแอตแลนต้า และมีหน้าที่ในการให้แนวทางควบคุม

และตัดสินใจติดตาม คัดเลือก และนำเสนอข่าวกีฬาโอลิมปิกของช่อง 3 ตลอดเวลาการให้สัมภาษณ์คุณมาโนชได้พูดคุยอย่างเป็นกันเองและได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการติดตามข่าวกีฬามานานและเป็นผู้ควบคุมดูแลข่าวกีฬาของช่อง 3 ด้วย

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง5

- นายทรงอภิรักษ์ สิงห์โต บรรณาธิการข่าวกีฬา

ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์โดยได้รับการแนะนำจากคุณวิโรจน์ ประกอบพิบูล เช่นกัน โดยมีคุณจิตินันท์ วัฒนุชชา ผู้สื่อข่าว ช่อง 5 ซึ่งเป็นเพื่อนกับผู้วิจัยช่วยนัดหมายให้อีกครั้งหนึ่ง และได้พบกับคุณทรงอภิรักษ์ ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ในการสัมภาษณ์ คุณทรงอภิรักษ์ ได้พูดคุยอย่างเป็นกันเองและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการทำงานของทีมข่าวกีฬาช่อง 5 เพราะคุณทรงอภิรักษ์ เป็นผู้ที่เดินทางไปติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิกที่แอตแลนต้าด้วยในช่วงแรก และกลับมาควบคุมการทำงานในส่วนของทีมงานทางกรุงเทพมหานครด้วย ทำให้สามารถให้ข้อมูลได้อย่างละเอียดและหลากหลาย

สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง7

- นายวิรัช นุชตเวช ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวกีฬา

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากคุณศรสวรรค์ ภู่วิจิตร ผู้สื่อข่าวกีฬา ช่อง 7 เป็นผู้ติดต่อและแนะนำ โดยคุณวิรัชนัดให้สัมภาษณ์ที่ ช่อง 7 และได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของทีมข่าวกีฬาช่อง 7 โดยละเอียด อีกทั้งยังให้แนวคิดที่เกี่ยวกับกีฬาและความรู้ทางการกีฬาด้วยเนื่องจากคุณวิรัช เป็นนักกีฬา และจบการศึกษาทางด้านพลศึกษา ตลอดจนทำงานเกี่ยวข้องกับกีฬามาโดยตลอด ซึ่งเป็นการพูดคุยแบบเป็นกันเอง และทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมาก

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9

1. นายเกียรติชัย เบญจพลานนท์ หัวหน้าแผนกข่าวกีฬา
2. นายภิเชก ศรีสวัสดิ์ ผู้สื่อข่าวกีฬา
3. นายอนุพงษ์ บุญยฤทธิ์ ผู้เรียบเรียงข่าวต่างประเทศ
4. นายสุชาติ อธิวัตรณพงศ์ ช่างภาพ

ทั้งสี่ท่านทำงานอยู่ที่ อ.ส.ม.ท. เช่นเดียวกับผู้วิจัย จึงได้มีโอกาสพูดคุยและสอบถามเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปทำข่าวกีฬาโอลิมปิกที่สหรัฐอเมริกาหลายครั้ง และหากผู้วิจัยมีข้อสงสัยอะไรก็สามารถสอบถามได้ตลอดเวลา โดยคุณเกียรติชัยเป็นหัวหน้าทีมในการเดินทางไปแอตแลนต้า และเป็นผู้ควบคุมดูแลงานข่าวกีฬาของช่อง 9 ด้วย ทั้งนี้ในการไปทำข่าวครั้งนี้ คุณเกียรติชัยได้ทำหน้าที่ช่างภาพด้วยอีกหน้าที่หนึ่งเพื่อเสริมการทำข่าวของทีมข่าวร่วมกับคุณภิเชก ที่ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวติดตามรายงานความเคลื่อนไหวของทีมกีฬาไทย ในขณะที่คุณอนุพงษ์ เป็นผู้ประสานงานด้านต่างประเทศ และทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวที่ทำข่าวรายงานในส่วนอื่น ๆ ของแอตแลนต้าที่น่าสนใจและนำเสนอทางช่อง 9 มากที่สุด และคุณสุชาติ เป็นช่างภาพที่มีประสบการณ์ในการถ่ายภาพข่าวกีฬามานาน ทั้งสี่ท่านได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งข้อแนะนำต่าง ๆ ในด้านของการทำงานได้อย่างครอบคลุมในทุกด้าน

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

1. นายสมภพ จันทรพิภก บรรณาธิการข่าวกีฬา
2. นายจำลอง อนันตสุข ผู้สื่อข่าวกีฬา

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านในงานกีฬาที่วัดพิภ ที่สนามกีฬาในร่มจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับการแนะนำจากคุณไพฑูริย์ หิรัญประดิษฐ์ ซึ่งผู้วิจัยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของทีมข่าวช่อง 11 ทั้งที่แอตแลนต้า และที่กรุงเทพมหานคร เพราะคุณสมภพ เป็นผู้ดูแลการปฏิบัติงานที่กรุงเทพฯ ในขณะที่คุณจำลอง เป็นผู้ที่เดินทางไปปฏิบัติงานที่แอตแลนต้า ทั้งสองท่านได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

สื่อมวลชนแขนงอื่นที่เกี่ยวข้อง

- นายธราวุธ นพจินดา หนังสือพิมพ์สยามกีฬา

ผู้วิจัยได้พบและขอสัมภาษณ์คุณธราวุธเมื่อครั้งมาอ่านข่าวกีฬาภาคค่ำที่ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ในฐานะที่คุณธราวุธเป็นทั้งนักหนังสือพิมพ์ ผู้ประกาศข่าวกีฬา และเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการติดตามข่าวกีฬามานาน ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลและมุมมองที่หลากหลาย จากการพูดคุยกับคุณธราวุธ รวมถึงคำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยด้วย

2. ประเภทเอกสาร

2.1 บันทึกเทปข่าวกีฬาโอลิมปิก ออกอากาศในช่วงข่าวกีฬาภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 และ 11 โดยกำหนดช่วงเวลาของการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม - 5 สิงหาคม 2539

2.2 บทข่าวกีฬาโอลิมปิก ออกอากาศในช่วงข่าวกีฬาภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 และ 11 เพื่อนำมาประกอบกับภาพข่าวกีฬาที่ออกอากาศ แต่บางข่าวเป็นข่าวรายงาน (Scoop) โดยผู้สื่อข่าวจะรายงาน และลงเสียงมาจากอเมริกา จึงไม่มีบท ต้องศึกษาจากเทปบันทึกภาพ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประกอบกับข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเทปบันทึกภาพ และบทข่าว เพื่อประมวลเข้าด้วยกัน และนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของสื่อมวลชน ทฤษฎี Gatekeeper ทฤษฎีการเล่น และการวิเคราะห์กรอบของการผลิตข่าวโทรทัศน์ ว่า สื่อโทรทัศน์ได้ทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดีในการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความบันเทิงแก่ผู้ชมหรือไม่ กระบวนการติดตามข่าว การคัดเลือก และรูปแบบของการนำเสนอข่าวกีฬาโอลิมปิกของสถานีโทรทัศน์ทุกช่องนั้น มีวิธีการอย่างไร ใช้กรอบและหลักเกณฑ์ใดในการติดตาม คัดเลือก และนำเสนอข่าว ช่องทางในการนำเสนอข่าวนั้นเป็นช่วงเวลาปกติหรือไม่ สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ในการปล่อยข่าวสารหรือกักข่าวสารโดยมีปัจจัยใดเข้ามาเกี่ยวข้อง

รวมทั้งพิจารณาถึงแนวคิดและมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกีฬาซึ่งปรากฏออกมาในข่าว เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่ และข่าวนั้นได้ให้ข้อมูล (Information) สำหรับการติดตามการถ่ายทอดสด หรือ เป็นการสรุปหลังจากชมการถ่ายทอดสด ตลอดจนบทบาทที่มีต่อนักกีฬา

4. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อแยกแยะให้เห็นถึงกระบวนการติดตาม คัดเลือก และนำเสนอข่าวของบรรณาธิการและผู้สื่อข่าว รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและจากขั้นตอนต่าง ๆ นั้น ทำให้ลักษณะของข่าวที่ถูกนำเสนอแตกต่างกันไปตามมุมมองเฉพาะตัวของบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวซึ่งมีหน้าที่ในการติดตามและนำเสนอข่าว ซึ่งได้สะท้อนภาพหรือแนวคิด ปัญหาและอุดมการณ์ของการกีฬาออกมาในข่าวที่ถูกนำเสนอ และข่าวนั้นผู้ชมสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการติดตามการถ่ายทอดสด หรือใช้เป็นข้อสรุปหลังจากที่ได้ชมการถ่ายทอดสดไปแล้ว ซึ่งจะช่วยให้ผู้ชมได้รับความพึงพอใจจากการสื่อสาร โดยการนำเสนอจะชี้ให้เห็นถึงกระบวนการติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิกของสถานีโทรทัศน์ ตลอดจนเนื้อหาของข่าวที่นำเสนอผ่านทางสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องในบทที่ 4 และสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อชี้ให้เห็นถึงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนโทรทัศน์ รวมทั้งข้อเสนอแนะในบทที่ 5 ต่อไป

การศึกษาเรื่องการติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวที่นำออกอากาศ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งทางโทรศัพท์ และการพบกันโดยการนัดหมาย ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากอยู่ในแวดวงสื่อสารมวลชนด้วยกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของสื่อมวลชน ทฤษฎีผู้ปิดเปิดประตูสาร ทฤษฎีการเล่นและการวิเคราะห์กรอบการผลิตข่าวโทรทัศน์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในการติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิกฯ โดยตรง